

CONVOCATORIA
DE FONZE
CENTENARI
DEL MONESTIR
DE SANT JOAN DE
LES ABADESSES
(887-1987)

FESTA MAJOR 1986

La Conselleria Municipal de Cultura, atesa la importància de la celebració del centenari del monestir de Sant Joan, que tindrà lloc l'any que ve, ha considerat oportú de cedir, a la Junta que la promou, les pàgines d'aquesta publicació perquè prestin la ressonància adequada a l'anunci d'aquell esdeveniment.

ONZÈ CENTENARI DEL MONESTIR DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

JUNTA PROMOTORA

President d'honor:

M. Hble. Sr. Jordi Pujol i Soley,
President de la Generalitat de Catalunya.

Vice-president d'honor:

Rvdm. Sr. Josep M. Guix i Ferreres,
Bisbe de Vic.

President:

Mn. Anton Martí i Homs,
Rector de la parròquia
i President de la Junta del Monestir

Vice-president:

Il·lm. Sr. Josep Bassaganya i Bosch,
Alcalde de la vila

Secretari:

Mn. Josep Esteve i Cubí

Vocals:

Sr. Jordi Arrey i Farrés

Sr. Pere Basil i Sanmartí

Sr. Albert Clapisson i Ferré

Sra. Carme Danés i Bové

Sr. Francesc Fajula i Pellicer

Sr. Anselm Freixa i Gay

Sr. Antoni Puig i Castells

Sr. Ramon Vila i Pellicer

Sr. Josep Vilarrodà i Diumenge

Sr. Jordi Vilarrodà i Planas

ONZÈ CENTENARI DEL MONESTIR DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

CONVOCATÒRIA

El dia 24 de juny de 1987 s'escaurà l'onzè centenari de la consagració del monestir de Sant Joan de les Abadesses, és a dir, del començament ritual i solemne d'una institució transcendental, no sols per a la vall i la vila, sinó també per a Catalunya. El monestir de Sant Joan, amb la seva gran obra de repoblament, va ser un agent cabdal de la formació del país, però ha continuat servint-lo al llarg de més d'un mil·lenni i, encara avui, el monument que ens resta en simbolitza la cultura i l'esperit.

Heus aquí perquè hem decidit de recordar-ne l'inici. Sabem prou que, amb aquesta mena de commemoracions, es corre el risc de deturar-se en la contemplació paralitzadora del passat; també sabem, però, que només els pobles profundament arrelats en la tradició que els ha forjat estan capacitats per a encarar-se eficaçment amb el futur. Sabem, encara, que les celebracions col·lectives no són mai inútils si aconseguen de desvetllar sentiments constructius. Per això procurarem d'harmonitzar la mirada retrospectiva amb certs propòsits concrets i, dins un to de volguda sobrietat, que prou raons aconsellen, ens proposem de fer una festa viva, plena de gestos significatius i bells.

Hi convidem, primer de tot, els santjoanins, els qui tenen més motius per celebrar aquest centenari perquè el seu poble comença entorn del monestir i en el moment que recordem. Però hi ha d'altres pobles que tenen el seu pretèrit relacionat amb el monestir de Sant Joan; aquests hi són molt especialment i cordialment invitats. Tanmateix, tots els catalans tenen alguna cosa a veure amb un monestir que va presidir el naixement de Catalunya. Tant de bo siguem molts els qui puguem trobar-nos en una celebració que ens faci experimentar l'alegria de ser un poble mil·lenari que sap trobar, en els replecs de la seva història, l'estímul i l'orientació de nous projectes.

Festa de sant Joan Baptista de 1986

LA JUNTA PROMOTORA

EL PRESIDENT
DE LA
GENERALITAT DE CATALUNYA

Siguem fidels a l'esperit amb que va nèixer Catalunya fa més de mil anys. Siguem continuadors de les petjades que hi van deixar figures com Guifré el Pelós o l'Abat Oliba, tan vinculats a Sant Joan de les Abadesses. Siguem defensors del país que ells van començar a construir, amb la solidesa i la bellesa del romànic. I siguem projectors, arreu del món i en el futur, d'aquell esperit tenaç i fort, i a la vegada, dialogant i obert que ells van tenir. De l'esperit de la pau i treva i del repoblament de les nostres comarques.

Que el record de tots ells, en aquest aniversari assenyalat, ens doni força per a fer de Catalunya un país pròsper, just i lliure, creador i modern, fidel a les seves arrels i obert a tots els pobles del món.

Jordi Pujol

EL BISBE DE VIC

Acullo amb goig i il·lusió la iniciativa de la Junta Promotora de l'onzè centenari del Monestir de Sant Joan de les Abadesses. Val la pena que, aprofitant aquesta avinentesa, ens aboquem als finestrals del nostre passat per abraçar d'una mirada les nostres arrels i els primers passos de la nostra història religiosa i pàtria. D'aquesta manera, podrem avançar amb confiança i generositat vers els horitzons lluminosos dels nostres ideals i bastir una Església cada dia més "cristiana" i - una Catalunya cada dia més rica en valors.

El meu encoratjament i la meva benedicció a la Junta Promotora i a totes les persones i institucions que col·laborin d'alguna manera a fer més solemne la celebració d'aquest onzè centenari, tan ple de bons auguris.

Vic, agost de 1986.

+ *Juan M. Linares*
Bisbe de Vic

ONZÈ CENTENARI DEL MONESTIR DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

EXPLICACIONS HISTÒRIQUES

1. Allò que commemorem: la fundació del monestir

El darrer quart del segle IX, el territori que havia de ser Catalunya encara era ocupat, en la seva part sud-occidental, pels àrabs. Una franja que el partia diagonalment per la meitat era terra de ningú, escenari freqüent d'escaramusses, mentre les zones nord i oriental, envaïdes vers el 718, ja havien estat alliberades i incorporades al regne franc. S'havia començat per Girona, que el 785 s'havia lliurat a Carlemany, l'emperador que havia unificat sota el seu domini unes regions molt extenses del centre d'Europa i que, naturalment, l'interessava de protegir-les de noves invasions musulmanes. Sembla que l'Urgellet i la Cerdanya havien seguit, abans del 789, l'exemple dels gironins. Les terres del Pallars i la Ribagorça eren sotmeses a la casa comtal de Tolosa, i Lluís el Piadós, hereu de Carlemany, a les acaballes del segle VIII, havia afermat el domini franc sobre les altres comarques de la Catalunya Vella. L'any 801 s'havia apoderat de Barcelona. Aquests territoris eren organitzats en comtats, una divisió administrativa que provenia d'èpoques anteriors, i posats sota el control de comtes nomenats per l'emperador, que de vegades eren del país, de vegades francs.

Tanmateix, mentre als comtats pirinencs (Ribagorça, Pallars, Urgell i Cerdanya) i als marítims (Barcelona, Girona, Empúries i Rosselló) s'havia obtingut una certa solidesa d'organització i s'hi havien fundat monestirs i restaurat catedrals —algunes sembla que havien persistit, amb més o menys dificultats, sota la dominació islàmica—, les comarques centrals (el Ripollès, Osona, el baix Berguedà, el Bages i part del Solsonès), abans de ser totalment reestructurades, van ser escenari, el 826-827, de la insurrecció d'un personatge antifranc que es deia Aissó. Fracassada la rebel·lió, aquestes terres van quedar gairebé desertes i certament desgavellades. Eren una zona buida, entre els comtats pirinencs i els marítims, molt vulnerable a les incursions aràbigues. Quan Guifré el Pelós, que era comte d'Urgell i de Cerdanya des del 870, ho va ser, el 878, de Barcelona i de Girona, es va proposar de repoblar aquestes terres, que quedaven entremig dels seus comtats. Com a instruments d'aquesta empresa, la més transcendental que va portar a terme, va restaurar el bisbat de Vic i va fundar els monestirs de Ripoll i Sant Joan.

Hi ha un document de l'any 880 en què consta l'existència d'una església de Sant Joan dins la vall de Ripoll, designació que aleshores comprenia bona part del que avui en diem el Ripollès. Per bé que aquesta església sigui anomenada juntament amb les de Santa Maria i de Sant Pere, que certament eren l'una al costat de l'altra, com ho són encara avui, no necessàriament havien de formar bloc totes tres. Alguns autors ho han suposat, fundant-se en un equivocat paral·lelisme amb els conjunts primitius de tres esglésies —Santa Maria, Sant Pere i Sant Miquel, no Sant Joan,— que eren propis de la litúrgia episcopal d'aleshores, però no de la monàstica. No hi

ha cap raó per a dubtar que la de Sant Joan era on ha estat sempre més, al centre de la vall a la qual ha donat nom.

El document a què ens hem referit certifica una donació a favor de totes tres esglésies, que estaven sota la regència de Dagui, abat d'una comunitat monàstica que devia haver-s'hi aplegat tot seguit d'iniciada la repoblació i potser no sols, com generalment s'ha cregut, a l'església de Santa Maria. L'existència prèvia de clergues a l'església de Sant Joan contribuiria a explicar la comunitat masculina que sembla probable que hi hagué més endavant. Tot indueix a creure que el grup de preveres —en alguns documents se'n diu canonges i fins es parla d'abat— tenia més consistència que la que hauria exigít el servei religiós d'un convent femení, a més a més poc nombrós. La tradició, que hom diria antiga, dels dos claustres i l'existència de dues esglésies —el 942 s'esmenta l'església de Sant Mateu, al costat de la de Sant Joan— abonarien aquesta conclusió.

La primera escriptura que fa referència al monestir de Sant Joan és del 27 de juny de l'any 885. Aquest document, que no ens ha arribat ni en la seva escriptura ni en la seva redacció original, va ser elaborat el segle X, però les notícies que conté han de ser certes, tant pel que es refereix a la data com al fet principal que hi és consignat: la decisió de Guifré d'establir per a la seva filla Emma, potser nascuda de poc, el nou cenobi.

Els historiadors de l'època primitiva del monestir acostumen a atribuir-li la denominació de «Sant Joan de Ripoll», denominació que no es troba ni una sola vegada en l'abundosa documentació dels segles IX i X. Les escriptures el designen com el monestir —o el cenobi o la casa o l'església— de Sant Joan i generalment hi afegeixen: «situat al comtat d'Osona, a la vall de Ripoll, vora el Ter». El nom de Ripoll, doncs, com el d'Osona o el del Ter, no integra la denominació del monestir, simplement en precisa la localització. No és fins al segle XI, que apareix en els documents el nom de «Sant Joan de Ripoll». El mateix segle, però, ja comença de sortir el de «Sant Joan de les Abadesses», que acabarà imposant-se.

El monestir fundat l'any 885 devia aparellar-se lentament. L'església de què fa esment l'escriptura de l'any 880, probablement construïda en el període comprès entre el 801 i el 826, hagué de ser refeta. L'any 887 era enllestida i a punt de ser consagrada. Com que es tractava d'una fundació comtal, va ser Guifré qui va invitar-hi el bisbe i va escollir la festa de sant Joan Baptista, el 24 de juny, que l'any 887 queia en dissabte. El bisbe consagrant va ser el de Vic; li pertocava ja que el monestir quedava dins la seva jurisdicció. Justament en l'acta de consagració de Sant Joan hi ha la primera notícia que la diòcesi d'Osona tornava a tenir bisbe després del daltabaix de la invasió dels àrabs. Era Gotmar, que, amb el títol d'arxiprest, se sap que actuava per terres osonenques des del 881. Potser procedia de Narbona, arxidiòcesi que va tutelar la restauració dels bisbats catalans i se'ls va incorporar mentre Tarragona, la metròpoli anterior, continuava sota el domini islàmic. Gotmar devia ser un home organitzador ja que va haver de refer el bisbat, amb el suport de Guifré. L'acta de Sant Joan el qualifica d'eximí, de piadós i de pacífic.

La consagració, que devia donar lloc, com s'esdevenia sempre antigament, a una celebració molt solemne, ja va fer-se d'acord amb el ritu romà, entremesclat amb elements de la litúrgia franca i afegitons hispànics, incorporats a la Narbonesa cap al 820, segons ha demostrat Miquel S. Gros. És, essencialment, el ritu que ha arribat fins a nosaltres. Guifré va presidir la cerimònia, juntament amb la comtessa,

Guifredus

Gotmar

1. L'Imperi de Carlemany i la Marca Hispànica, d'on sortirà Catalunya. 2. Els comtats catalans en temps de Guifré el Pelós. 3. Signatura del comte Guifré. 4. Signatura del bisbe Gotmar. 5. Sant Joan Baptista, titular del monestir i de la vall. Brodat del segle XV.

Guinedilda, que els documents ens presenten acompanyant el comte en tots els moments importants.

L'església consagrada, de la qual no resta ni el més petit vestigi, com de cap més edificació, ni de cap objecte de l'època, llevat d'alguns pergamins, devia ser petita i senzilla, probablement de tàpia, com ho eren totes, aleshores, en aquest país, que tot just es refeia de les malarances passades. Si consta que la del monestir de Ripoll, que va ser consagrada un any més tard que la de Sant Joan, ja van haver-la de reconstruir el 935, és a dir, al cap de quaranta-set anys, i van haver-hi de tornar el 977, de segur que devia passar una cosa semblant a Sant Joan, encara que no ens n'hagi pervingut cap testimoni. El monestir era prou poderós i les abadesses que el regien prou zeloses —sabem que van construir tot un seguit d'esglésies dins els seus dominis— per a reedificar la del seu convent.

El conjunt de les edificacions monàstiques devia oferir l'aspecte d'una fortalesa, atès que en algun document es parla del «castell de Sant Joan».

En ocasió de la consagració de l'església, els comtes van fer la dotació del monestir, és a dir, van fer-li donació del patrimoni que permetria el manteniment de la comunitat. Aquesta dotació inicial, que més endavant va anar augmentant immensament, per donacions dels mateixos comtes i de molts altres fidels i per adquisicions de les abadesses, consistia en el castell de Mograny, amb el seu terme, que Guifré va adquirir expressament, la vila de Sagnari i la d'Estamariu, altres terres dins la comarca i en el comtat d'Empúries i vinyes a la vall del Conflent. Hi van ser lliurats, a més, servents i serventes.

L'acta notarial on constava la consagració i la dotació del monestir ha desaparegut. Ens n'ha arribat una còpia del segle X que, llevat d'algunes interpolacions, sembla que reflecteix fidelment l'original. Es conserva a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. La data i el fet reportats per aquesta acta han servit de base a la present commemoració centenària perquè, si no representen l'origen absolut del monestir, que havia començat un quant temps abans, n'indiquen l'inici solemne i ritual.

Així naixia el monestir de Sant Joan, que s'inscrivia en la llista gloriosa dels que han protegit i informat Catalunya i Europa, que aleshores passava per moments difícils. L'imperi que Carlemany havia creat amb l'intent de restablir l'enyorada unitat de l'imperi romà trontollava a causa de divisions internes i d'atacs exteriors. Els normands feien repetides ràtzies arreu, els hongaresos s'infiltraven en les zones orientals i els àrabs continuaven essent una amenaça; els pobles que hi eren més fàcilment accessibles vivien esporuguits. El pontificat romà, que havia tingut la iniciativa de la coronació de Carlemany, entrava en el seu període més obscur. La reconquesta de la península ibèrica sorgida del nucli asturià s'havia deturat a la línia del Duero, molt consolidada, i es repoblaven les terres ocupades. Al-Andalus, sumit en l'anarquia, trobaria aviat el cabdill que el transformaria en una gran potència. Les ciutats d'Occident eren quasi despoblades i la gent es dispersava pels medis rurals, vora els castells. La terra era el principal mitjà de producció i d'intercanvi; aquestes condicions econòmiques i la feblesa del poder determinarien tot seguit l'aparició del feudalisme. Al cor de l'imperi es bastien alguns grans edificis, conseqüència de l'empenta constructiva carolíngia; però la creació artística es reduïa quasi a miniatures i a petites peces d'orfebreria. El renaixement literari havia perdut l'impuls inicial, i la cultura escrita es refugiava als monestirs. A tota la Romània, en l'ús col·loquial, les noves llengües anaven substituïnt el llatí, del qual provenien; a Catalunya, el català ja

hemmo a llatiffa

1. Muntanyes que envolten la vall de Sant Joan.
2. La vall i les seves vil·les en temps d'Emma.
3. Precepte del rei franc Carles el Ximple pel qual es concedeix la immunitat a Emma i al monestir. Any 899.
4. Signatura de l'abadessa Emma.

era la llengua del poble i s'hi congruïa l'esperit que en faria, temps a venir, una nació amb plena personalitat entre les altres nacions.

2. Allò que justifica la commemoració: una trajectòria mil·lenària de servei a Catalunya

El monestir que Guifré va plantar al mig de la vall de Sant Joan tenia assignada, pel mateix comte, una finalitat ben definida: organitzar-hi la vida renaixent i significar la consagració a Déu d'aquesta empresa.

Les terres de la vall, que, com les de les valls i comarques veïnes, havien quedat quasi desertes a causa de la invasió dels àrabs i, encara més, de la posterior revolta indigenista d'Aissó (826-827), comencen d'omplir-se, cap a l'últim quart del segle IX, de gent que ja no cabia a les altes comarques pirinenques. Modernament, hom tendeix a remarcar més, en aquest fet migratori, la importància de la iniciativa privada del poble delerós de noves terres cultivables que no pas, com s'havia fet fins ara, de la decisió del comte. Tanmateix, és innegable l'eficàcia de l'acció de Guifré i del monestir de Sant Joan, que, si no van tenir la primera iniciativa de la repoblació, certament que la van impulsar, la van endegar i li van donar una estructura administrativa. L'acta de consagració del monestir de Sant Joan, del 887, enumera quatre vil·les, mentre que el judici del 913 n'inventaria vint-i-una. Aquest creixement ja s'havia fet sota el govern del monestir i, evidentment, amb la seva intervenció. D'altra banda, no ha d'atribuir-se a la casualitat que la vall de Sant Joan es poblés més, i més ràpidament, que no pas les altres. El transvasament, encara, de personal procedent de la vall cap a punts allunyats i estratègics on l'abadessa actuava, com és ara el Vallès i el Berguedà, revela, indiscutiblement, una planificació.

Si el monestir no és l'impulsor únic de la repoblació, en els territoris que en depenien, certament que n'és el decisiu. El bell eslògan que, resumint l'opinió general dels historiadors, Bonnassie formula per contradir-lo tot seguit —«El monestir de Sant Joan, símbol de l'esperit pioner de la Catalunya de l'alta edat mitjana»— s'ha de considerar essencialment vàlid. El monestir de Sant Joan és un factor cabdal de la revitalització de les terres centrals del país, un agent molt important, doncs, de la construcció de Catalunya. Aquest és un dels seus grans timbres de glòria.

Aquesta alta i àmplia operació política és comandada, sobretot, per Emma, filla de Guifré, la primera abadessa de Sant Joan. La sèrie d'esglésies que construeix i fa consagrar dins els seus dominis —Sant Martí del Congost, Sant Joan de Montdarn, Sant Sadurn de la Roca, Sant Genis de l'Ametlla i, probablement, Sant Quirze i Santa Maria de Besora i d'altres que, encara que no consti expressament, tot fa suposar que foren obra seva— l'acrediten no sols de religiosa —un document l'anomena religiosíssima, i un de reial, venerable—, sinó, a més a més, d'organitzadora.

Aconsegueix del rei de França, per al monestir i les seves possessions, que augmenta incansablement i que, escampades per tots els comtats, constitueixen gairebé un comtat, un precepte d'immunitat que li atorga una sobirania equiparable a la dels comtes i l'allibera, per tant, de les pretensions dels seus germans, amb els quals s'encara resoludament. Obté, del concili d'Agde del 907, la garantia de la protecció episcopal i es fa reconèixer com a senyora pels seus súbdits de la vall de Sant Joan en un judici del 15 de juny del 913, en presència de dos comtes i de dos vescomtes. El document on consta és famosíssim entre els més antics de la

Catalunya comtal perquè hi signen prop de cinc-cents persones, la llista més llarga coneguda de catalans primitius.

És el moment que la llengua catalana, ja sens dubte parlada per tothom, comença de manifestar-se en les escriptures, que eren redactades sempre en llatí, i, en un document de donació al monestir de l'any 900, tenim un dels repertoris més antics de paraules catalanes.

Emma és també promotora de cultura. Deu datar del seu temps l'escriptori que Anscari M. Mundó suposa, on podien ser copiats els còdexs litúrgics de què proveeix les esglésies que fa consagrar.

Dins les primeres generacions del llinatge de Guifré el Pelós, només l'abat Oliba, renebot d'Emma, pot comparar-se amb ella. Emma és, indiscutiblement, una de les grans figures de la Catalunya naixent i una de les dones més insignes de tota la nostra història.

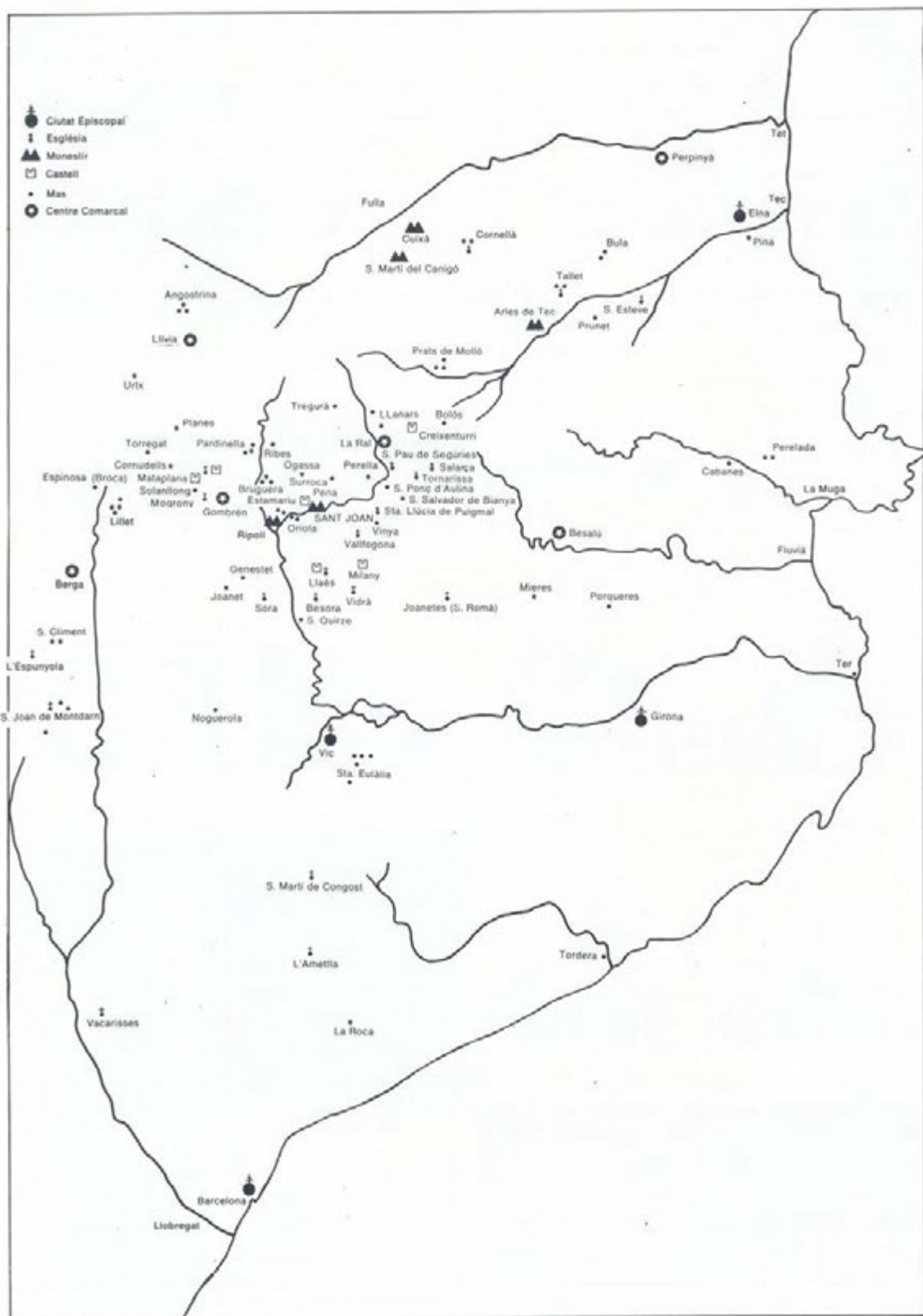
Entre les abadesses que la succeeixen, cal destacar Ranlo, també de família comtal, com totes les abadesses de Sant Joan i la major part de les monges, que devien ser poques, però de la més alta selecció. Ranlo, fervorosa i enèrgica, estén a d'altres sectors l'acció colonitzadora del monestir i construeix i fa consagrar, que sapiguem, quatre esglésies: Sant Hilari de Vidrà, Sant Bartomeu de Llaés, Sant Julià de Vallfogona i Sant Pere de Sora.

La comunitat, que havia viscut piadosament sota la regla benedictina, és dissolta, l'any 1017, per un decret papal.

La majoria d'historiadors es decantarà a admetre la culpabilitat d'Ingilberga. Ho aconsellarà el silenci de l'abat Oliba, un germanastre. Potser no res més. Les acusacions de la butlla, sens dubte transcripció literal de la denúncia de Bernat Tallaferro, un altre germanastre d'Ingilberga, són massa greument explícites per no ser sospitoses de malvolença, quasi de calúmia. L'ambició manifesta de Tallaferro, que s'enduu a Roma, juntament amb les acusacions contra l'abadessa, el seu fill Guifré perquè el papa l'ordini de bisbe de la nova diòcesi que es proposa d'erigir dins el seu comtat de Besalú, ampliat amb els territoris que usurparà al monestir de Sant Joan, del qual, amb aparença de zel, farà expulsar la germanastra i totes les monges, i la rapidesa amb què se n'apoderarà un cop aconseguits els seus propòsits al costat de les frases laudatòries dedicades a Ingilberga pels necrològics de Vic, lloc de la seva mort, i de Sant Joan, emmenarien a no veure, darrera tot l'afer, sinó una detestable maquinació política. D'altra banda, l'apel·latiu d'«abadesses» que, amb assentiment general, ben aviat serà vinculat a la designació del monestir de Sant Joan, no sembla pas que indiqui que el nom d'aquelles dones hagués quedat acompanyat de gaire oprobi. En tot cas, no és just que es vulgui caracteritzar amb un simple episodi, com es farà prou vegades, la llarga història d'una institució per tants conceptes gloriosa i exemplar.

Una comunitat de canonges succeeix la femenina. L'església és proposada pel papa, entre dues més, com a seu del nou bisbat de Besalú, i quedaran indicis, no pas totalment negligibles, segons els quals, encara que d'una manera certament efímera i sense resultats efectius, hauria estat convertida en catedral. Guifré, fill de Tallaferro, que diversos documents anomenen bisbe de Sant Joan, hi resideix fins que és elegit bisbe de Carcassona, el 1029, i ben sovint després i tot. Hi mor el 1052.

Aquests canonges, que gaudeixen durant molts anys de presidència episcopal, construeixen una església llombarda, que deixarà les seves pedres encastades en l'edifici posterior.

Possessions del monestir de Sant Joan.

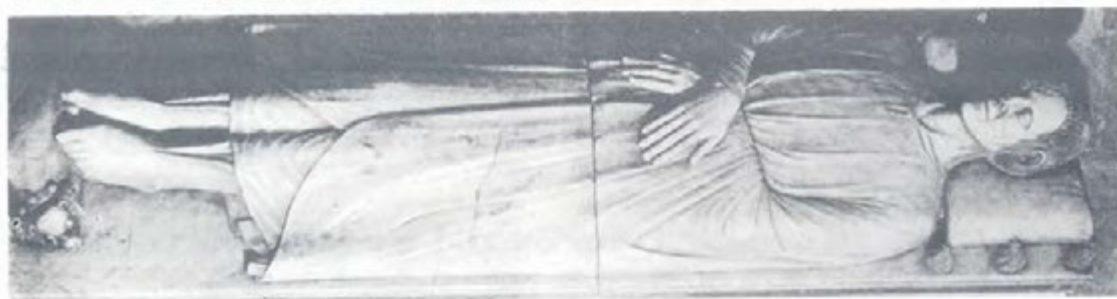
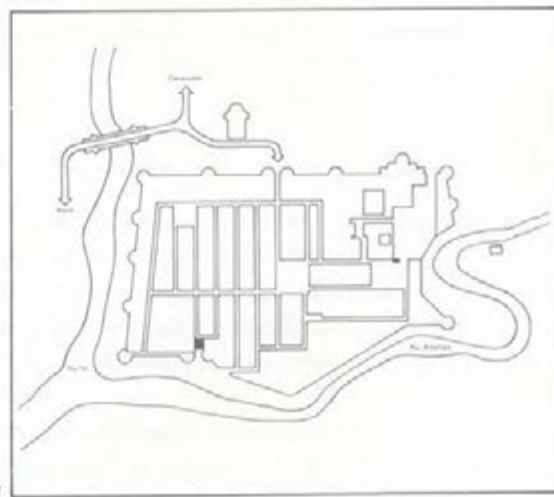
Sobre el monestir i les terres immenses que posseeix, es precipiten les ambicions del comte de Barcelona i singularment del de Besalú, que, en un joc alternat d'avidesa i penediments, confisca i restitueix les possessions i els tresors. Alhora els anhels de reforma monàstica conduïda des dels monestirs provençals, barrejats amb afany de domini, provoquen descarades ingerències. La tranquil·la comunitat canonical, que es regia per la regla aquisgranesa i era continuadora de la que era paral·lela a la de les monges expulsades, és foragitada, també com aquella, per la violència. Uns benedictins de la poderosa abadia de Sant Víctor de Marsella s'apropien el cenobi. El comte de Besalú, que els hi havia introduït, els n'acomia al cap de poc i retornen els canonges, ara transformats en augustinians, que el papa posa sota la seva protecció. Novament allunyats, monges i monjos de Marsella ocupen altra vegada el monestir, que reflecteix, com poques institucions, les inquietuds de l'època, fins que Ramon Berenguer III, comte de Barcelona, Gaufred, bisbe de Vic, i sant Oleguer, abat de la canònica de Sant Ruf d'Avinyó, es presenten a Sant Joan per fer efectiva la reposició, dictaminada pel papa, dels canonges bandejats, que han estat un exemple de fidelitat i paciència. El monestir de Sant Joan entra finalment en una etapa, que serà molt llarga, de vida serena i constructiva. La seva estabilitat és emparada per tres butlles papals, que els canonges no es cansaran d'exhibir.

Restaurada, al principi del segle XII, la canònica augustiniana, i alliberada, d'acord amb l'esperit de la reforma gregoriana, de les intromissions laïcals, organitza les seves possessions, d'un àmbit força semblant al del temps de les abadesses, segons el règim feudal. La jurisdicció secular del monestir damunt aquests territoris creixerà progressivament, adquirida per concessió dels reis, fins a arribar a ser, en alguns casos, gairebé total. La jurisdicció eclesiàstica sobre una trentena d'esglésies —quasi un petit bisbat— serà objecte de llargs litigis amb els bisbes respectius, especialment amb el de Vic, fins que el monestir aconseguirà que li sigui reconeguda la dependència exclusiva i directa de la Seu Apostòlica.

Un dels primers fruits de la nova situació és la construcció del gran pont sobre el Ter, necessàriament en el mateix indret on ja consta que n'hi havia un, no sabem de quin material ni de quina forma, en l'època dels orígens del monestir. El pont serà refet, també pel monestir, més endavant, en estil gòtic, amb una arcada de 33 metres de llum, la més atrevida de tots els ponts medievals del país.

S'aixeca tot seguit la nova església, una de les més grans construccions catalanes de la primera meitat del segle XII. La seva planta, que obeeix a un model vingut de més enllà del Pirineu, representació de les relacions que hi tenia el monestir, amb deambulatori, absis radials i transepte, és única a Catalunya i es combina amb solucions constructives autòctones. La decoració escultòrica dels seus capitells, alguns inspirats en teixits orientals, augmenta la complexitat del monument. Potser l'escultor romànic Ramon de Bianya fa en aquestes obres el seu aprenentatge, i hi ha algun fragment que podria atribuir-se al Mestre de Cabestany.

Ponç de Monells, que construeix el temple i, el 1150, el fa consagrar, és elegit bisbe de Tortosa després de governar l'abadia de Sant Joan durant vint-i-cinc anys, i regeix totes dues esglésies fins a la seva mort. És el darrer dels grans abats i bisbes medievals. Antoni Pladevall el compararà, per la seva gran categoria, amb l'abat i bisbe Oliba. Com aquell gran prelat, és pacificador —acaba les llargues desavinences entre el monestir i alguns nobles—; constructor —aixeca almenys nou

1. L'església del monestir segons el projecte de Ponç de Monells. 2. Capítell romànic amb motiu oriental. Representa la victòria del Bé sobre el Mal. 3. Sacramentari, o missal, de l'època de Ponç de Monells. 4. Sarcòfag del beat Miró. 5. Pla de la vila aixecada el segle XIII.

esglésies dins els dominis del monestir de Sant Joan i acaba la catedral de Tortosa—, i és requerit d'intervenir en alts afers d'Església i d'Estat. Potser reactiva l'escriptori de Sant Joan; és cert, si més no, que proveeix la renaixent catedral de Tortosa de còdexs procedents del monestir. Aquesta transferència, la dispersió que sens dubte va produir-se amb els trasbalsos del segle XI i la sostracció que devien fer-hi els monjos provençals, els mateixos que, havent estat a Ripoll, van endur-se l'anomenada Bíblia de Farfa i que van retirar documents de Sant Joan que apareixeran a Marsella, han d'haver reduït notablement els manuscrits del monestir. Aquestes consideracions i l'anàlisi d'un inventari de la primeria del segle XIII permetran a Anscari M. Mundó d'afirmar que la biblioteca monàstica de Sant Joan havia estat més fornida i, per tant, l'activitat cultural del monestir més intensa que hom no acostuma a suposar.

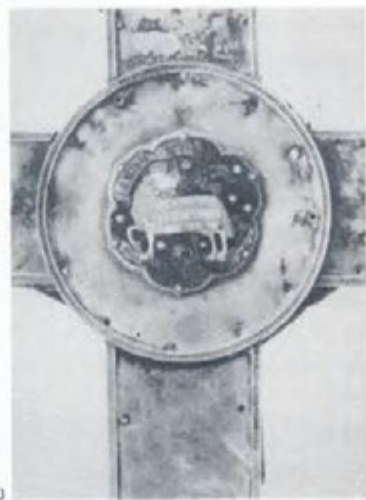
Aquest moment, un canonge humil, que no accepta cap dignitat, anomenat Miró, fill del castlà de Tagamanent, omple el cenobi i la vall amb el perfum de la seva virtut i, un cop mort, aclamat com a beat, desvetlla una devoció popular que perdurará. Dos segles més tard, se n'escriurà una «vida» d'un encant poètic digne dels «Fioretti». El seguiran, al llarg de tota la història del monestir, una colla de figures exemplars, de vegades conspicues per la seva ciència o el seu càrrec, però sovint, com ell, ocultes i silencioses. Necrologis, inscripcions, anotacions i escriptures dibuixen, de manera generalment fugaç, un seguit d'actituds edificants i de gestos d'una deliciosa humanitat. L'abat que es desprèn d'objectes de plata per donar menjar als pobres en un any de fam; el qui es ven una casa perquè la Mare de Déu tingui una llàntia que li cremi al davant tota la nit; el qui acull els pelegrins i fa deixes perquè siguin atesos; el qui era de caràcter jovial i somrient; el qui renuncia el seu alt càrrec i continua vivint modestament entre els germans; el cavaller que es recull al monestir per expiar els seus excessos; el qui disposa en testament que siguin servides neules a la comunitat en cada aniversari de la seva mort...

El monestir, tot just encetat el segle XIII, decideix de construir la vila al seu voltant. És l'hora que, a les terres d'Europa, s'aixequen ciutats i viles noves o s'hi desvetllen les antigues, abaltides des que, a l'alta edat mitjana, se n'havia allunyat la població cap als camps, on hi havia els recursos més immediats de subsistència. Sensible a l'evolució del temps, el monestir no vol quedar aïllat en mig de la ruralia i no li basta l'agrupament urbà que havia sorgit entorn del temple de Sant Pol, no gaire enllà del monestir, i vorejant el camí ral que venia del pont. La vila, que acollirà mercaders, artesans i cavallers, és planificada d'acord amb un antic esquema hel·lenístic. És una xarxa dividida en quaters per dos carrers principals que li fan d'eix i s'encreuen en un espai central, la plaça del mercat. Ben aviat l'abat Ramon de la Bisbal aixeca la muralla, que engloba juntament el monestir i la vila, i atorga franqueses als habitants que hi han cooperat.

A la mateixa època, el monestir, que, paral·lelament a la vila de Sant Joan, havia fundat, Ter amunt, dins la mateixa vall, la vila de Sant Pau de Segúries, cedeix al rei terrenys per a edificar-hi la vila de la Ral, destinada a ser cap d'una vegueria, que no prosperará.

El rei Jaume I, que potser s'havia hostatjat algun cop al monestir, concedeix, a ell i a la vila, diversos privilegis i autoritza la institució d'una notaria.

En les pàgines en blanc d'un dels primers volums notariais, són escrites, el mateix

1. Testa del Crist del davallament de la Creu. Segle XIII. 2. Retaule de Santa Maria la Blanca. Escultura gòtica del segle XIV. 3. Sant Agustí. Escultura gòtica del segle XIV. 4. Detall d'una creu de plata i esmalts. Segle XIV. 5. Àngel. Detall del drap mortuori. Brodat del segle XV. 6. L'Epifania. Frontal d'altar. Brodat del segle XV.

segle XIII, unes cançons, mig de trobador, mig de goliard, altrament desconegudes, les úniques que es conservaran a Catalunya amb melodies provençals, i, en un taller del monestir, que podria haver continuat actiu des de la construcció de l'església, s'esculpeix, a la meitat de la tretzena centúria, el grup del davallament de la Creu, que acull, primerencament a Catalunya, el tremolor emotiu que esberlarà la impassible rigidesa de la plàstica romànica.

El monestir i la vila accepten de manera definitiva la denominació de «Sant Joan de les Abadesses», que no sols era popular des de feia dos-cents anys, sinó que esporàdicament apareixia en documents i escriptures.

La canònica manté i amplia els seus contactes culturals i religiosos i, en el necrologi nou, iniciat el segle XIII, consten les seves relacions amb llunyanes catedrals i abadies.

La primera meitat del segle XIV és, per al monestir, una època d'assossegada plenitud fins que la trunçarà la Pesta Negra. Augmenta la creixença de la vila, afavorida constantment amb privilegis abacials i reials, i, en el segell de la cúria, ja figura l'àguila que quedarà sempre més com a emblema de la vila.

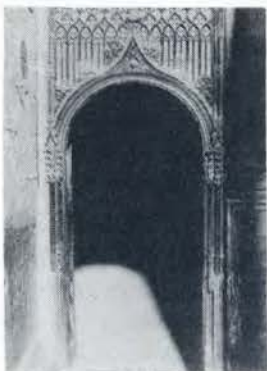
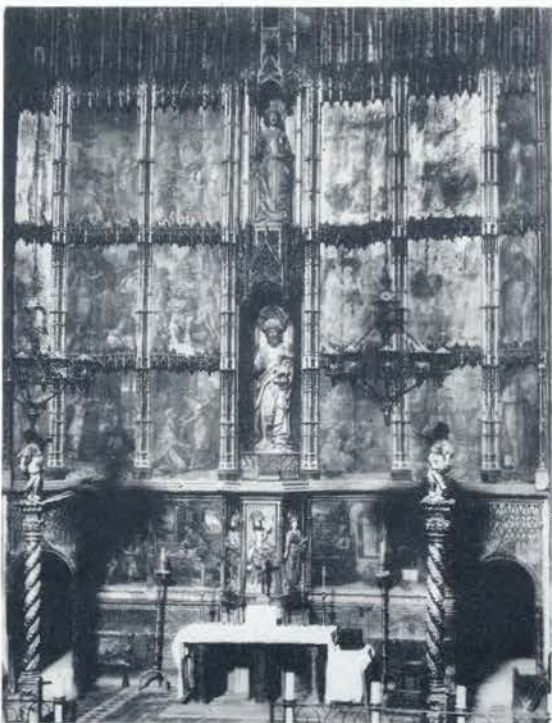
Se succeeix una teoria d'abats insignes, que són respectats pels reis, que els retenen de vegades vora seu i els conviden a corts.

L'abat Ramon de Bianya fa llarga estada a la cort pontificia d'Avinyó i en torna delegat pel papa perquè reformi, a les províncies cesaraugustana i tarraconense, les canòniques augustinianes. Probablement de la mateixa procedència, i portats pel mateix abat, arriben uns escultors que deixen al monestir, esculpits en alabastre de Beuda, alguns dels volums més fins i més enèrgics de l'estatuària gòtica catalana.

El primer quart del segle XV, època de l'abat Arnau de Vilalba, germà de Marc, abat de Ripoll i de Montserrat, és un altre bell moment. Arnau sap combinar la projecció exterior amb la renovació incessant del monestir. Entra en el joc de la més alta política reial i pontificia —el Compromís de Casp i el Cisma d'Occident— i construeix el nou palau abacial, marcat arreu pel seu escut. Reforma el presbiteri. És en bona part de la seva època una col·lecció de paraments litúrgics, majorment frontals d'altar, potser la sèrie més extensa i més bella de brodats que quedarà del segle. Ara, i més avançada la centúria, treballen per al monestir els grans pintors del país: Borrassà, Cabrera, Martorell i Huguet. Les consuetes i els inventaris anteriors i posteriors demostren la cura i la magnificència amb què era celebrada la litúrgia. El cerimonial és minuciosament reglamentat, i els ornaments inventariats són esplèndids: creus de cristall de roca i d'argent, amb esmalts i pedres precioses; bàculs, arquetes i evangeliaris de marfil i de plata; mitres ornades de perles i, sobretot, un repertori, que ha de considerar-se excepcional, de teixits sumptuaris, orientals i islàmics, dels quals el pal·li de les Bruixes és una peça cabdal.

El 1428, un terratrèmol, que causa quaranta morts i ensorra molts edificis de la població i del monestir, no li lleva l'empenta. No sols es reparen els danys del monestir i de les cases dels pobres, sinó que es basteix un claustre nou en el gòtic simple i esvelt propi dels Països Catalans, i la documentació certifica que no es detura l'adquisició de rics objectes de culte.

Continua la intervenció del monestir i els seus abats en la política del país. Bernat Guillem de Samasó és alhora president de la Generalitat i abat de Sant Joan, i Miquel Isalguer, fill de la vila, l'abadiat del qual omple gran part de la segona meitat

1. Claustre gòtic. Segle XV. 2. Conjunt del retaule major construït entre els segles XV i XVI. 3. Detall de l'arquitectura gòtica del retaule major. 4. Detall de la decoració renaixentista del retaule major. 5. Dues pàgines del «Canalars», de l'abat Isalguer. 6. El cor de la col·legiata, obrat entre els segles XVI i XVII. 7. Detalls del cor.

del segle XV, és una figura molt important de la política catalana. És delegat pel Consell del Principat perquè gestioni la llibertat del Príncep de Viana. És pres, durant la Guerra Civil, pels reialistes i es mobilitza el mateix Consell, que n'aconsegueix el rescat. Idea un giny d'estratègia atrevidíssim per defensar la vila. Es gira inexplicablement a favor del rei Joan II, decisió que produeix estupor. Pere IV, el Conestable de Portugal, compareix la vila per tal de controlar-ne la situació. Isalguer lluita, finalment, contra els francesos, que envaeixen el nord del Principat. És segrestat i, un cop alliberat, mor tot seguit.

Ha fet redactar unes modèliques ordenances per a la vila i ha reorganitzat els gremis. Ha trobat temps, encara, per a fer personalment la regesta de més de dues mil escriptures de l'arxiu, que ha reunit en els volums anomenats de «Canalars».

El juriconsult Joan de Socarrats, que, a la portada dels seus cèlebres comentaris a les «Commemoracions» de Pere Albert, es complau a fer constar que és natural de Sant Joan, podria deure la seva orientació jurídica a l'ambient del monestir, potser a la influència concreta d'Isalguer mateix, expert home de lleis.

Al final del segle XV o al començament del següent, s'escriuen unes peces de teatre hagiogràfic, en llengua catalana, continuació d'una tradició de teatre litúrgic que venia de lluny; són conegudes, efectivament, antigues representacions dramàtiques, encara en llatí, de Nadal i de Pasqua.

L'abadiat, entrat el segle XVI, passa a mans de bisbes i cardenals que actuen a través de procuradors fins que Miquel d'Agullana, l'últim abat del país, reconstrueix i ordena, en la mesura possible, uns edificis malmesos i una institució exhausta.

Les produccions artístiques d'aquesta època presenten una híbrida formal deguda a la seva llarga gestació, explicable per les vicissituds del monestir. Sovint, en una mateixa obra, coexisteixen elements encara medievals amb formes plenament renaixentistes.

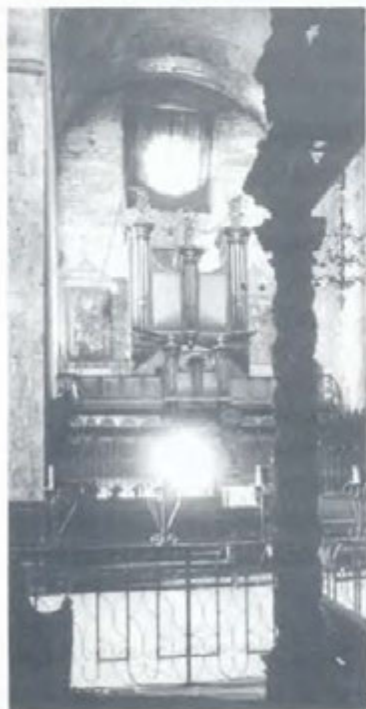
Desaparegut el retaule gòtic major i les imatges de plata que el presidien, es dreça un nou retaule, entre el final del segle XV i durant el XVI, que inclou, dins una arquitectura flamígera, una de les superfícies pictòriques més extenses, no pas de les més belles, que el Renaixement deixarà a Catalunya.

Al nou cor, instal·lat a la nau principal, amb una seixantena de cadires, obrat entre els segles XVI i XVII, es troben figures provinents de la fantasia medieval, algunes concretament del «Roman de Renart», flanquejades per columnes corínties.

Exponent de l'espiritualitat dels nous temps, sorgeixen homes de virtut intimista i austera, com Onofre Isalguer, amb fama general de santedat; la seva biografia quedarà escrita entre els textos selectes del monestir, al costat de la «vida» del beat Miró.

La canònica és transformada, per decisió pontificia, a les acaballes del segle XVI, en una col·legiata insigne, i es produeixen pugnes interminables a causa de les jurisdiccions i els dominis, que són en part arrabassats.

En aquest moment, que convé d'enaltir el prestigi de l'església, n'és atribuïda la fundació a Carlemany. No sabem si la llegenda venia d'antic. Encara el P. Pasqual hi farà al·lusió, molt avançat el segle XVIII, en un panegíric solemne, cosa que potser demostra un cert arrelament.

1. Escut de la col·legiata. 2. Arqueta de les relíquies de sant Simplicí. 3. L'antic orgue del monestir. 4. Cúpula de la capella del Santíssim Misteri. 5. Àngels músics. Detall de la cúpula del cambriel Santíssim Misteri.

El canvi de règim no altera la pompa del culte, que diversos testimonis qualifiquen de catedralici.

Continua la veneració medieval de les relíquies, de les quals, en llargues centúries, el monestir havia fet bella arplega; n'hi ha que probablement provenen dels orígens. Es destaquen les dels cossos de sant Ambrós i sant Simplicí, que la tradició fa oriünds de la vall, especialment honorats des dels temps més remots. Un inventari minuciós de les relíquies que es conserven el segle XVII ocupa onze folis.

El Santíssim Misteri, la forma eucarística col·locada al front del Crist del Davallament, el segle XIII, segons un ritu usual de l'època, descoberta incorrupta el segle XV i venerada fins al 1936, en què desapareixerà, és en aquesta hora posttridentina que comença d'atreure fortament la devoció de la vila i de les contrades properes. Això fa que es vagi transformant l'absis major, on el grup escultòric era situat des del principi, fins que se li construeix una capella sumptuosa, la cúpula de la qual, que serà canviada de lloc, deu ser una de les creacions més esplèndides de l'arquitectura i l'escultura barroques catalanes.

El monestir és, com ha estat sempre, caixa de ressonància dels esdeveniments polítics del país. L'arxiprest Jacint Manalt ha de suportar l'animadversió de la vila perquè és amic del comte-duc d'Olivares; el 1690, durant la guerra de la Lliga d'Augsburg, la població és assetjada i l'església saquejada pel duc de Noailles; en la Guerra de Successió, el monestir i la vila, que s'havien declarat obertament a favor de l'Arxiduc, han de sofrir les consegüents represàlies de Felip de Borbó.

Entre els canonges i arxiprests de la col·legiata, es distingeixen homes eminents: literats, com Antoni d'Asprer; acadèmics, com Joan de Vilana; teòlegs, com Antoni de Ferrer; juristes, com Honorat Crehuet; oradors, com Bru Bret; models de fervor i caritat, com Guanter, Vilalta i Hospital.

Durant els segles XVII i XVIII, la música és objecte, al monestir, d'un cultiu intens. El primer quart del segle XV havien estat reparats els orgues, que no sabem des de quan existien. Es refaran després diverses vegades, fins al segle XIX.

Hi ha una capella i un grup d'instrumentistes que poden interpretar la més complicada música barroca. Hi sorgeix un esplet de compositors. Entre els que serveixen el monestir en qualitat de mestres de capella, com Pusalgues i Brunells, i els que s'hi formen i després emigren a d'altres indrets, com Guiu i Juncà, componen un conjunt de peces amb les quals, segons els musicòlegs Civil i Bonastre, demostren, amb una molt alta qualitat, que havien assimilat d'una manera perfecta la gran música europea del seu temps.

El monestir atreu l'atenció dels grans il·lustrats, com Caresmar, que hi sojorna i hi investiga i sobre el qual redacta uns quants opuscles que, havent restat inèdits, desapareixeran el 1936. El P. Pasqual també hi treballa i deixarà un aplec de notes que altrament es perdrien. Devem a Flórez i a Villanueva transcripcions de documents i, al segon, una síntesi històrica que servirà de pauta a historiadors posteriors.

El segle XIX és un segle de decadència per a la col·legiata. El capitol perd la jurisdicció temporal, després d'haver perdut, ja dos segles abans, l'espiritual i d'haver-se dispersat, una a una, les seves possessions.

La Guerra Gran hi havia fet destrosses, i la Guerra del Francès obliga a cedir grans quantitats d'objectes litúrgics de plata.

+
 Rt. L.º Abp. de Bages
 de S. Joan de les
 Abadesses.
 Estimat Sr. Abp. de Bages,
 adjunta li envio una Comissió
 i descompte de despeses a la Santa
 de restauració del Monestir, que li
 podes enviar la cosa per la seva
 propaganda a l'afiliació de la obra.
 Un amic meu de Bages, degra
 als de la Santa que a l'afiliació
 una tindrà que li enviï una
 despeses per afiliació a la
 del projecte.
 També pot veure que en Bages

ALS VEHINS
— (1911) —
SANT JOAN DE LES ABADASSES

Els projectes de restauració i de
 l'edifici de Sant Joan de les Abadesses.
 Els projectes de restauració i de
 l'edifici de Sant Joan de les Abadesses.
 Els projectes de restauració i de
 l'edifici de Sant Joan de les Abadesses.

1. L'obra de Pau Parassols. 2. Carta autògrafa de Torras i Bages. Anuncia la tramesa de l'al·locució a favor de la restauració del monestir. 3. Manifest de la comissió sanjoanina promotora de la restauració. Any 1911. 4. La capçalera de l'església després de la restauració de J. Espona i R. Duran i Reynals. 5. L'arxiu del monestir, modernament reordenat. 6. El Museu del Monestir, inaugurat el 1975. 7. Homenatge de la vila al comte Guifré. Any 1982.

El concordat de 1851 suprimeix la col·legiata i es traslladen a l'antiga església monàstica les funcions i els serveis parroquials de la població que exercia la veïna església de Sant Pol.

L'obra històrica de Pau Parassols, movent-se entre el rigor dels il·lustrats i certes fugides romàntiques a la fantasia, significa i desvetlla una reflexió que conduirà a la recuperació de la consciència històrica de la vila.

Al final del segle XIX, encara dins l'ambient de la Renaixença catalana, s'embrèn la restauració del monestir. Elies Rogent en fa un informe, però a Morgades, que n'és l'iniciador, esgotat per l'esforç de restaurar Ripoll, i traslladat aviat a la diòcesi de Barcelona, no li queda temps ni esma sinó per a consolidar el claustre.

Al començament del segle XX, són els homes de la vila, amb Joan Danés, Josep Masdèu i Manuel Blanxart al davant, que duen a terme, amb l'auxili d'entitats i particulars del país, una bona part de la restauració. Torras i Bages la beneeix i l'estimula i Puig i Cadafalch la projecta i interpreta el monument.

La Guerra Civil del 1936-39 elimina la decoració que restava, i queda l'arquitectura nua i els elements escultòrics principals, que la Generalitat i un grup de santjoanins intrèpids aconseguen de salvar.

Els anys cinquanta, el patrici Jaume Espona costea la restauració definitiva de l'església, i Raimon Duran i Reynals la dirigeix amb una sensibilitat i una intel·ligència elogiades unànimament pels experts.

La nova interpretació històrica d'Eduard Junyent i la tasca de Miquel S. Gros, de reordenació de l'arxiu, després que l'última revolta havia malmenat la feïnada pacient de Mn. Masdèu, són altres manifestacions del rigor que presideix la renovació del monestir.

Els santjoanins prossegueixen la tasca de recuperar coses disperses i de posar-les totes en relleu. Els anys setanta instal·len un museu on són guardades i exhibides peces que constitueixen un testimoni molt valuós del passat.

Entorn del monestir s'organitzen, al llarg del segle XX, celebracions que pretenen —i ho aconseguen— d'enrobar el sentiment comunitari. L'any 1926, el cinquè centenari del trobament del Santíssim Misteri marca un moment d'entusiasme col·lectiu i de ressonància exterior. El 1982, les despulles de Guifré el Pelós, abans de ser inhumades a la nova tomba de Ripoll, són dutes al monestir de Sant Joan, on són homenatjades fervorosament. A les envistes del 1987, onzè centenari de la fundació del monestir, la població es prepara una vegada més per reviuir la història i projectar el futur.

El monestir ha deixat d'existir com a institució, però en queda el monument. Un monument estimat i cuidat per la gent que l'envolta. Hom hi troba un conjunt esplèndid, un interior reposant i acollidor, d'una força de suggestió extraordinària, i, sobretot, alguna cosa més que una deixalla arqueològica: un testimoni viu i eloqüent de realitats no sempre demostrables que commouen. Potser és aquí on el monestir té encara una funció estimable a accomplir. Tota la història passada, les inquietuds, les creences i els somnis de les velles generacions hi actuen sobre el nostre esperit a través del llenguatge d'unes pedres, d'unes imatges i d'uns gestos que es produeixen entorn seu.

Actes religiosos

Església del Monestir

DIJOUS DIA 4 DE SETEMBRE

A les vuit del vespre

Començament de la Novena al Santíssim Misteri.

DISSABTE DIA 13

A les dues de la tarda

Repicament general de campanes.

DIUMENGE DIA 14

Solemnitat del Santíssim Misteri

A dos quarts d'onze del matí

Solemne missa concelebrada, presidida pel Sr. Rector. Hi queden convidats les Autoritats, els Pabordes, la Junta del Monestir i tot el poble.

La «Schola Choral del SSm. Misteri» i poble cantaran la «Missa en honor del SSm. Misteri», de Mn. J. Pic. Predicarà l'homília, el M. Il.ltre. Dr. Lluís Cura i Pellicer, Degà President del Capítol Catedral de Vic.

A l'ofertori seran presentades les ofrenes dels

Pabordes d'Església i Plaça.

Acabada la missa, trasllat de l'Eucaristia al front del Sant Crist del SSm. Misteri, on continuarà exposada solemnement tota la tarda. Hi haurà torns de vetlla per devots del SSm. Misteri i socis de l'Apostolat de l'Oració. El Monestir restarà tancat de les dues a les quatre de la tarda.

A dos quarts de nou del vespre.

Després de la missa vespertina, VETLLA DEL SSM. MISTERI, benedicció eucarística i solemne i tradicional ADORACIÓ del Sant Crist, acompanyada dels goigs.

DILLUNS DIA 15

Festa de Santa Maria la Blanca

A dos quarts de dotze del matí

Missa concelebrada i cant dels goigs.

DIMARTS DIA 16

Memòria del beat Miró

A les onze del matí

Missa concelebrada.

Festes populars

DIMECRES DIA 10 DE SETEMBRE

A les onze de la nit

A l'Envelat, ball amb l'orquestra «Plateria» i el grup «Crema Catalana».

DIJOUS DIA 11

DIADA NACIONAL DE CATALUNYA

A les dotze del matí

Al passeig, AUDICIÓ DE SARDANES per la cobla «Costa Brava».

A les cinc de la tarda

A la Plaça Major, ESPECTACLE INFANTIL amb el grup «Els Paladins».

A dos quarts de set de la tarda

Al Passeig, AUDICIÓ DE SARDANES per la cobla «Costa Brava».

A les nou del vespre

Des de la Plaça Major, gran CORREFOC per places i carrers de la Vila.

A les onze de la nit

A l'Envelat, representació de l'obra «SLASTICS» pel grup «TRICICLE».

DIVENDRES DIA 12

A un quart de dotze de la nit

A l'Envelat, espectacle humorístico-musical.

DISSABTE DIA 13

A les onze del matí

Partit de FUTBOL D'ALEVINS, entre els equips «C. Atlètic Balenyà» i «C.D. Abadessenc». Trofeu cedit per Relletgeria Casademunt.

A la mateixa hora i fins a la una. Fase semifinal del primer campionat local de FUTBOL SALA al Pavelló Poliesportiu de Sant Joan de les Abadesses.

A les dotze del matí

Partit de FUTBOL D'INFANTILS, entre els equips «C. Atlètic Balenyà» i «C.D. Abadessenc». Trofeu cedit per Carbòniques Murillo.

A les tres de la tarda

TIRADA SOCIAL AL PLAT. Lloc de costum.

A les quatre de la tarda

CERCAVILA dels Gegants i Nans pels principals carrers de la vila.

Tot seguit, Festival Infantil a la Plaça Major.

A les cinc de la tarda

Partit de FUTBOL DE JUVENILS entre els equips «C. Atlètic Balenyà» i «C.D. Abadessenc».

A les set de la tarda

Festival de danses populars catalanes a càrrec de l'Esbart de Tona. A la Plaça Major.

A les nou del vespre

Al campanar del Monestir, repicament general de campanes i tradicionals SERENATES, originals dels compositors santjoanins Narcís Oliveras i Ramon Serrat. Interpretades per la Cobla «La Selvatana».

Tot seguit, Passant de Festa Major pels carrers de la Vila Vella, que acompanyarà en BARBARROC i en PEDRÓLIT (nous capgrossos de la Vila). S'acabarà a la Plaça Major, on dansaran al so de les notes del «Contrapàs Curt».

A continuació, Interpretació del «Contrapàs dels Boigs», d'acord amb l'estudi de l'insigne santjoaní JAUME SOLER I QUIJADA, realitzat l'any 1948.

A la mateixa Plaça, tindrà lloc una audició de sardanes interpretades per la cobla «La Selvatana».

A dos quarts de dotze de la nit

A l'Envelat, ball amb l'orquestra «La Selvatana» i «La Salseta del Poble Sec».

DIUMENGE DIA 14

A un quart d'onze del matí

Les Autoritats i els Pabordes, precedits de l'orquestra, s'encaminaran cap al Monestir per assistir a la missa solemne. En sortint de la missa, la cobla «Montgrins» interpretarà la SARDANA D'HONOR «Monestir en festa», de R. Oliveras. La Sardana d'Honor d'enguany va ser inspirada i escrita en l'anxiu del monestir i hi és dedicada.

Tot seguit,

Inauguració de l'exposició d'obres de l'«Agrupació d'Arts de Sant Joan» (artistes locals). Al Palau de l'Abadia.

A les onze del matí i fins a la una. Fase final del primer campionat local de FUTBOL SALA, al Pavelló Poliesportiu de Sant Joan de les Abadesses.

A dos quarts d'una de la tarda

SARDANES al Passeig per la cobla «Montgrins».

A un quart de cinc de la tarda

Els Pabordes, acompanyats del delegat de l'Autoritat i precedits de l'orquestra, aniran a buscar les Pabordesses als seus respectius domicilis i es dirigiran després a la Plaça Major, on dansaran el típic i tradicional BALL DELS PABORDES.

Les parelles balladores d'enguany seran:

Josep Guillaumes - Maria Cullell
Josep M^a. Espelt - Rosalia Buixasa
Xavier Massós - Glòria Nogué
Ramon Vila - M^a. Carme Ortíz

A continuació, al Passeig. SARDANES interpretades per la cobla «Montgrins». Acabades aquestes, la cobla «Atlàntida» interpretarà una altra audició de sardanes.

A les cinc de la tarda

Al Camp Municipal d'Esports, primer partit del campionat de 1^a. Regional entre els equips «U.Đ. Cassà» i el «C.D. Abadessenc». Trofeu cedit per la Comissió Municipal de Festes.

A tres quarts d'onze de la nit

Al Teatre Centre, representació de l'obra «DOLÇA DE LES TÀPIES» per Mercè Bruquetes.

A les onze de la nit

SARDANES a la Plaça Major per la cobla «Montgrins».

A dos quarts de dotze de la nit

A l'Envelat, ball amb l'orquestra «Atlàntida» i el grup «El tren de la costa».

DILLUNS DIA 15

A les nou del matí

TIRADA SOCIAL AL PLAT, al lloc de costum. Després d'aquest acte, s'obsequiarà els assistents amb un esmorzar.

A un quart d'una de la tarda

SARDANES per la cobla «Montgrins» a l'avinguda Comte Guifré, carrer de Sant Pol i plaça de J. Anselm Clavé.

A dos quarts de cinc de la tarda

CONCERT, a l'Envelat, a càrrec de l'orquestra «La Principal de la Bisbal».

A les cinc de la tarda

Al Camp Municipal d'Esports, partit amistós de FUTBOL entre els equips «C.D. Banyoles» (3^a. divisió) i el «C.D. Abadessenc». Trofeu cedit pel Magnífic Ajuntament.

A dos quarts de sis

Al Passeig, audició de SARDANES per la cobla «Montgrins».

Tot seguit,

Al mateix indret, audició de SARDANES per la cobla «La Principal de la Bisbal».

A un quart de deu del vespre

A la Plaça Major, interpretació del tradicional BALL DELS PABORDES. Acabat el ball, els dansaires seran rebuts per la Corporació Municipal a la Casa de la Vila i signaran en el «Llibre dels Pabordes», del Sr. Pere Picart i Planas.

A continuació, i a la mateixa Plaça, ballada de SARDANES interpretades per la cobla «Montgrins».

A dos quarts de dotze de la nit

A l'Envelat, ball amb «La Principal de la Bisbal» i el conjunt «Tropicana».

DIMARTS DIA 16

A les onze del matí

SARDANES distribuïdes per places i passeigs, segons costum, que interpretaran les cobles «Montgrins» i «Costa Brava».

A les quatre de la tarda

PASSANT que anunciarà la tradicional TORNABODA a la Font del Cubilà, on la cobla «Montgrins» tocarà SARDANES.

A entrada de fosc, davant del camp de futbol, es formarà la corrua que, precedida per la cobla «Costa Brava» i al so d'alegres marxes, es dirigirà, passant pels principals carrers de la Vila, a la Plaça Major, on es ballarà la típica SARDANA LLARGA, interpretada per la cobla «Montgrins». Després, des del balcó de l'Ajuntament, es dispararà un coet per anunciar que, al cap d'un quart, tindrà lloc el CASTELL DE FOCS ARTIFICIALS, a les Cinc Fonts.

A dos quarts d'onze de la nit

SARDANES al Passeig per la cobla «Montgrins».

A dos quarts de dotze de la nit

A l'Envelat, gran ball de FI DE FESTA amb l'orquestra «Costa Brava» i el conjunt «Cimarron».

NOTA:

Durant aquestes festes podran visitar-se:

Exposició d'obres d'artistes locals, al Palau de l'Abadia. Horari: de dotze a dues de la tarda, i des de les cinc a les vuit del vespre.

Col·lectiu de pintura, a la «Galeria d'Art Sant Pol». Horari: de dotze a dos quarts de dues, i de cinc a nou del vespre.

Edició:

Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

Redacció del text històric i coordinació:

Comissió de publicitat de la Junta Promotora del Centenari

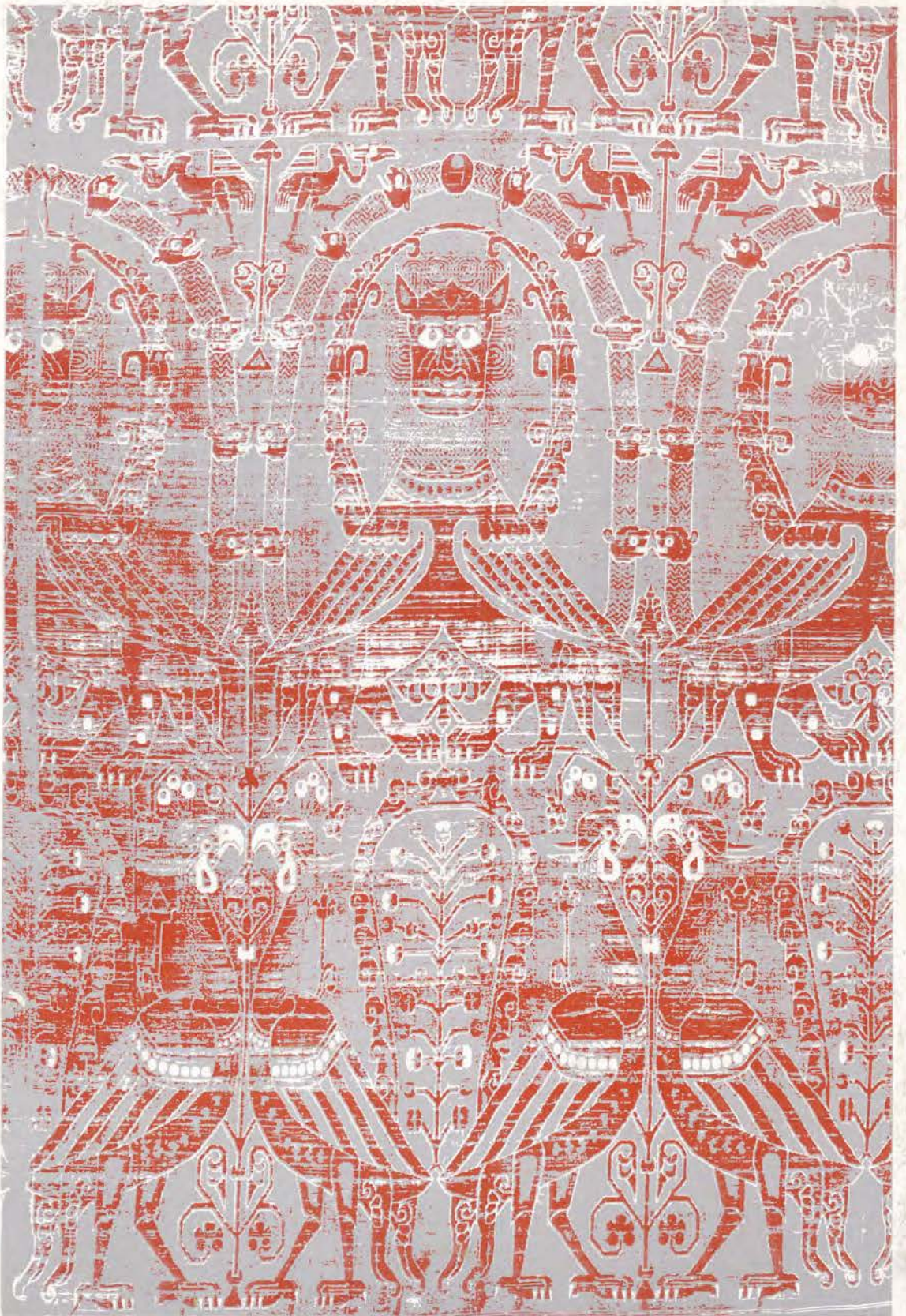
Disseny gràfic:

Jordi Canelles

Impressió:

Impremta Baronal

Sant Joan de les Abadesses

Pal·li de les Bruixes. Teixit islàmic del segle XII.